

OSVRT NA PARLAMENTARNI NADZOR U CRNOJ GORI: OD PRIČAONICE DO RADIONICE

Oktobar 2022. godine

Autorka: **Milena Muk**

Saradnice u istraživanju:

Nikoleta Pavićević, Bojana Pravić

institut alternativa

Iza nas su dvije godine 27. saziva Skupštine Crne Gore, koji je ušao u istoriju kao prvi saziv konstituisan nakon promjene vlasti na izborima i tri decenije vladavine Demokratske partije socijalista i koalicionih partnera.

Te dvije godine obilježili su brojni presedani. Među njima se posebno izdvajaju izglasavanja nepovjerenja dvijema vladama (42. i 43. Vladi Crne Gore), preuzimanje veće zakonodavne inicijative od strane poslanika i poslanica, i česte prekompozicije parlamentarne većine. U ovogodišnjem osvrtu na ostvarivanje kontrolne funkcije parlamenta, ukazujemo na trendove u korišćenju osnovnih kontrolnih mehanizama: interpelacija, poslaničkih pitanja, parlamentarnih saslušanja, parlamentarnih istraga i razmatranja izvještaja. Pri procjeni korišćenja ovih kontrolnih mehanizama vodili smo se dobrim parlamentarnim praksama i naučenim lekcijama iz dosadašnjeg parlamentarnog života u Crnoj Gori.

INICIJATIVE ZA IZGLASAVANJE NEPOVJERENJA VLADI CRNE GORE

U Skupštini Crne Gore u prethodnih godinu dana pokrenute su 4 inicijative za izglasavanje nepovjerenja Vladi. U njihovom pokretanju učestvovalo je 93 odsto poslanika i poslanica u odnosu na ukupni sastav Parlamenta:

1. 29.11.2021. podnijeta od strane 40 poslanika/-ca (naknadno povučena);
2. 19.01.2022. podnijeta od strane 31 poslanika/-ca;
3. 03.08.2022. podnijeta od strane 36 poslanika/-ca;
4. 17.08.2022. podnijeta od strane 32 poslanika/-ca.

Samo se poslanici i poslanice Socijalističke narodne partije (5) ne nalaze među potpisnicima neke od četiri podnijete inicijative, a zanimljivo je da se sve one, iako dolaze iz partija suprotnih orijentacija, navode blokadu ili usporavanje evropskih integracija kao jedan od razloga za pad Vlade. Dvije inicijative su bile uspješne i rezultirale su izglasavanjem nepovjerenja 42. i 43. Vladi Crne Gore. Većina od 43 poslanika i poslanice je izglasala nepovjerenje 42. Vladi Zdravka Krivokapića u februaru 2022. godine, dok je 43. Vladi Dritana Abazovića nepovjerenje izglasalo ukupno 50 poslanika i poslanica u avgustu 2022. godine.

Pretnes inicijative za izglasavanje nepovjerenja 42. Vladi trajao je manje od šest sati, dok je pretnes inicijative u odnosu na 43. Vladu trajao dvostruko duže. Za razliku od rasprave o povjerenju 42. Vladi, kada tadašnji premijer Zdravko Krivokapić i 9 od 11 ministara i ministarki nisu prisustvovali zasjedanju, odlazeći premijer Dritan Abazović i većina ministara i ministarki u 43. Vladi prisustvovali su sjednici 19. avgusta 2022. godine.¹

PARLAMENTARNA SASLUŠANJA

Skupštinski odbori su u aktuelnom sazivu predložili ukupno 16 izvještaja sa kontrolnih saslušanja.² Samo pet izvještaja sadrže posebne zaključke nakon održanog saslušanja.³ U svim ostalim slučajevima, poslanici i poslanice su uglavnom cijenili da ne mogu predložiti zaključke, s obzirom na to da je tema predmet bavljenja drugih organa, ili da je rasprava vođena na osnovu dokumentacije koja je označena stepenom tajnosti.

To znači da osim diskusije o određenim pitanjima, saslušanja nisu imala šire efekte po jačanje parlamentarnog nadzora niti na sistemsko djelovanje poslanika i poslanica u odnosu na pojedine oblasti upravljanja. U suprotnom, činjenica da su se u raspravi služili tajnim podacima ne bi bila prepreka da se, primjera radi, predloži način da se sistemski unaprijedi postupanje određenih institucija.

Takođe, osim Zdravka Krivokapića, predsjednika 42. Vlade, koji je smatrao da nema obavezu da se odazove na kontrolna saslušanja, zabilježeno je i neodazivanje ministara na pozive skupštinskih odbora. U tome je naročito prednjačio tadašnji ministar finansija i socijalnog staranja Miloško Spajić, koji se čak pet puta nije odazvao na pozive da učestvuje u kontrolnim saslušanjima koja su organizovali Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje, Odbor za rodnu ravnopravnost, Odbor za bezbjednost i odbranu i Odbor za ljudska prava i slobode.⁴

POSLANIČKA PITANJA: NADGORNJAVANJE ILI NADZOR?

Ovaj važni kontrolni mehanizam dodatno je osnažen izmjenama Poslovnika Skupštine iz decembra 2020. godine kada je uveden tzv. ministarski sat, odnosno mogućnost poslanika i poslanica da postavljaju pitanja u vezi sa određenom temom, koju naizmjenično biraju parlamentarna većina i opozicija.

Ukupan broj pitanja koji je postavljen premijeru i ministrima i ministarkama tokom dvije godine jeste **539 pitanja**. Najveći broj pitanja je postavljen tokom Četvrte posebne sjednice Drugog redovnog zasjedanja u 2021. godini održanoj 25. novembra, **čak 126 pitanja**, dok je najmanji

1 Milena Muk i Bojana Pravilović, *Pitanje (ne)povjerenja u 42. i 43. Vladu pokretalo preko 90% aktuelnog saziva Skupštine*, Institut alternativa, 12. 09. 2022. godine, dostupno na:

<https://institut-alternativa.org/pitanje-nepovjerenja-u-42-i-43-vladu-pokretalo-preko-90-aktuelnog-saziva-skupstine/>

2 Prema dostupnim informacijama, održana su još dva saslušanja (13. sjednica Odbora za rodnu ravnopravnost i 11. sjednica Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje), ali nisu sačinjeni izvještaji.

3 Izvještaji su dostupni na sajtu Skupštine, na sljedećem linku:

<https://www.skupstina.me/me/sjednice/zakoni-i-druga-akta>

4 Nikoleta Pavićević, *Članovi Vlade da pokažu elementarno poštovanje svojih obaveza prema Skupštini*, Institut alternativa, 11. 12. 2021. godine, dostupno na:

<https://institut-alternativa.org/clanovi-vlade-da-pokazu-elementarno-postovanje-svojih-obaveza-prema-skupstini/>

broj pitanja postavljen tokom Osme posebne sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2021. godini održanoj 24. juna gdje je postavljeno **7 pitanja**.⁵

Održano je i pet sjednica sa poslaničkim pitanjima sa određenom temom. Prva takva sjednica održana je 28. aprila 2021. godine gdje su poslanici i poslanice postavili **osam pitanja** ministarki zdravlja Jeleni Borovinić Bojović na temu koju je izabrala parlamentarna većina „**Proces imunizacije i drugi izazovi koji prate pandemiju COVID-19**“. Poslanici i poslanice su tokom Osme posebne sjednice održane 24. juna 2021. godine postavili **tri pitanja** ministru spoljnih poslova Đorđu Raduloviću na temu koju je izabrala parlamentarna opozicija „**Diplomatsko konzularna mreža**“. Tokom Druge posebne sjednice održane 29. oktobra 2021. godine postavljeno je **sedam pitanja** ministru finansija i socijalnog staranja Milojku Spajiću na temu „**Kadrovska politika i reforme u MFSS**“ što je tema koju je inicirala parlamentarna većina. Tokom Četvrte posebne sjednice održane 27. maja 2022. godine postavljeno je **sedam pitanja** ministru finansija Aleksandru Damjanoviću na temu koju je inicirala parlamentarna većina „Stanje u javnim finansijama Crne Gore“. Posljednja sjednica ove vrste održana je 20. jula 2022. godine gdje su poslanici i poslanice postavili sedam pitanja ministru poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimiru Jokoviću na temu koju je inicirala parlamentarna opozicija „**Strategija Vlade za prevazilaženje ekonomske krize, koju i sama najavljuje**“.

Tokom dvije godine, parlamentarna opozicija je bila aktivnija i postavila **283 pitanja**, dok je parlamentarna većina postavila **256 pitanja**. Međutim, značajan broj poslanika i poslanica je pasivan kada je u pitanju korišćenje poslaničkih pitanja, kao kontrolnog mehanizma: **čak 28,4%** poslanika i poslanica nije uputilo pitanje ministru ili potpredsjedniku Vlade uopšte u periodu od oktobra 2021. do oktobra 2022. godine, što je sličan trend i tokom proteklih godina, odnosno tokom 2019, 2020. i prvih devet mjeseci 2021. godine, kada 20% poslanica i poslanika nije uputilo nijedno pitanje predsjedniku i članovima Vlade.⁶

Na drugoj strani, dobre prakse u postavljanju poslaničkih pitanja podrazumijevaju da se ona koriste mahom za dobijanje informacija ili pritisak na izvršnu vlast da preduzme konkretne aktivnosti u određenim oblastima. Međutim, skoro polovina (45%) pitanja postavljenih premijeru 42. i 43. Vlade u periodu od oktobra 2021. do oktobra 2022. odnosilo se isključivo na traženje stava ili mišljenja o pojedinim temama.⁷ Ostatak pitanja se odnosio na traženje informacija o stanju i planiranim koracima u ključnim poljima djelovanja Vlade, ali često na uopšten način, koji ne uspostavlja jasnu odgovornost za dostavljanje traženje informacije ili preduzimanje konkretnih akcija.⁸

Situacija je bolja sa pitanjima upućenim ministrima i ministarkama 42. i 43. Vlade u istom periodu – njih ukupno 158, ne računajući tri ministarska sata. Manji udio ovih pitanja sveo se isključivo na izražavanje i traženje stava o određenim temama (22 pitanja, odnosno 13%), dok su se

5 Poslanička pitanja i odgovori dostupni su na sljedećem linku:

<https://www.skupstina.me/me/sjednice/poslanicka-pitanja-i-odgovori>

6 Poslanička pitanja: *Opozicija više pita, petina ništa*, Institut alternativa, 10.9. 2021. godine, dostupno na:

<https://institut-alternativa.org/poslanicka-pitanja-opozicija-vise-pita-petina-nista/>

7 Primjera radi, pitanje koje smo uzeli za primjer isključivo traženja stava, je glasilo: „Da li ste za period od dva mjeseca, koliko ste na njenom čelu, zadovoljni radom Vlade?“.

8 Pitanja o narednim koracima, koje ne traže konkretne informacije niti sadrže poziv na konkretnu akciju su: „Da li ste spremni da po bilu koju cijenu ostvarimo taj uzvišeni cilj?“ i „Šta će Vlada Crne Gore i Vi lično uraditi, u narednom periodu, na polju intenziviranja procesa evropskih integracija, čiji je zastoj bio evidentan?“.

ostala pitanja uglavnom odnosila na traženje informacija o sprovođenju određenih aktivnosti ili o planovima. Iako su pitanja ministrima i ministarkama konkretnija i često istovremeno predstavljaju apel na akciju, kako bi se ostvario veći napredak po resorima, i ona obiluju generalizovanim formulacijama i ostavljaju veliki prostor za manevar u odgovorima.

Istovremeno, ona pokazuju da Vlada nedovoljno proaktivno izvještava o svom radu i Skupštinu i građane i građanke, jer su poslanici i poslanice često prinuđeni da kroz poslanička pitanja traže informacije koje bi trebalo da budu proaktivno javno dostupne. Jedan od primjera takvog pitanja se odnosi na namjenu potrošnje budžetske rezerve predviđene Zakonom o budžetu za 2022. godinu.⁹

Dodatno, kao što smo ranije ukazivali,¹⁰ i tokom 2022. godine poslanici i poslanice upozoravali su na neažurnost Vlade u dostavljanju traženih informacija i izvještaja. Primjera radi, tokom diskusija na sjednicama Odbora za bezbjednost i odbranu, ukazano je na to da Izvještaj o radu Vijeća za nacionalnu bezbjednost nije pravovremeno dostavljen. Takođe, predsjednik ovog Odbora, osim što je ukazivao na neodazivanje predsjednika Vlade da prisustvuje kontrolnim saslušanjima, je na 21. sjednici ovog radnog tijela kazao da predsjednik Vlade nije dostavio informaciju o postupanju Uprave policije na Cetinju 4. i 5. septembra ni nakon 22 dana.¹¹

RAZMATRANJE IZVJEŠTAJA: MALI, ALI NEDOVOLJNI POMACI

Uočeni su određeni pomaci u odnosu na kvalitet razmatranja izvještaja o radu institucija ili stanju u određenim oblastima. Na nivou odbora, primjera radi, za razliku od Izvještaja o radu tužilaštva i sudova za 2020. godinu, koje Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu nije usvojio, ali nije predložio ni preporuke za unapređenje rada ili izvještaja, 2022. godine je predloženo sedam zaključaka nakon razmatranja Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2021. godinu.¹² Povodom Godišnjeg izvještaja o radu Državnog tužilaštva i Tužilačkog savjeta za 2021. godinu, isti Odbor je predložio šest zaključaka.¹³

9 Poslanička pitanja: Kako do boljeg parlamentarnog nadzora, Institut alternativa, 04. 10. 2022. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/38447-2/>

10 Milena Muk, *Parlamentarni nadzor u Crnoj Gori: Nova era ili samo nova pravila?*, Institut alternativa,

11 Milena Muk i Bojana Pravilović, *Koliko se skupštinski odbori miješaju u svoj posao? - Analiza rada pet odbora u periodu od 1. oktobra 2021. godine do 1. oktobra 2022. godine*, Institut alternativa, oktobar 2022. godine

12 Ukazano je da je potrebno unaprijediti metodologiju izrade Godišnjeg izvještaja o radu, transparentnost rada Sudskog savjeta, da sprovodi trajno raspoređivanje u skladu sa zakonom. Odbor je utvrdio i da je neophodno precizirati nadležnost Sudskog savjeta u postupku razmatranja pritužbi, unaprijediti sistem utvrđivanja disciplinske odgovornosti sudija za disciplinske prekršaje u vezi sa vršenjem sudijske funkcije i postupanjem u konkretnim predmetima i obezbijediti da se ispituju razlozi zastarijevanja krivičnog gonjenja u svim predmetima u kojima do istog dođe i sl. Vidi: Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, *Izvještaj o razmatranju Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2021. godinu, sa izvještajem o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2021. godinu, sa predlogom zaključaka*, 22. 07. 2022. godine, dostupno na: <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/443/2803-16503-00-72-22-4-2.pdf>

13 Zaključci se odnose na unapređenje metodologije izrade izvještaja, koja treba da sadrži više kvalitativnih analiza. Odbor smatra da treba postići veći bilans u podizanju optužnih akata u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i visoke korupcije i da je neophodna veća međuinstitucionalna, ali i saradnja sa međunarodnim partnerima. Potrebno je i dosljedno primjenjivati Pravila za ocjenjivanje državnih tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava, raditi na ograničavanju prekomjerne primjene instituta sporazuma o priznanju krivice i raditi na poboljšanju materijalnih i kadrovskih kapaciteta. Vidi: Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, *Izvještaj o razmatranju Godišnjeg izvještaja o radu Državnog tužilaštva i Tužilačkog savjeta za 2021. godinu i Godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola u 2021. godini, sa predlogom zaključaka*, 22. 07. 2022. godine, dostupno na: <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/447/2806-16501-00-72-22-8-2.pdf>

U pogledu izvršavanja kontrolne uloge tokom razmatranja izvještaja u određenim oblastima, naročito se izdvaja Odbor za ljudska prava i slobode, koji odskače u broju predloženih zaključaka i preporuka – njih 111 u periodu od oktobra 2021. do oktobra 2022. godine. Međutim, uprkos manjim pomacima u predlaganju zaključaka i preporuka nakon razmatranja izvještaja o radu institucija ili o stanju u određenim oblastima, postoji prostor da se unaprijedi njihovo formulisanje. Primjera radi, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu je pozvao na promjenu metodologije izvještavanja o radu sudova, kako bi se bolje upoznao sa suštinom njihovog rada, „a ne samo sa statističkim podacima“. Međutim, nijesu date preporuke u kojim segmentima bi kvalitativno izvještavanje o radu sudova trebalo da se unaprijedi.

Da se razmatranje izvještaja ne koristi u dovoljnoj mjeri kao kontrolni mehanizam, najbolje ilustruje primjer Odbora za bezbjednost i odbranu, koji je od sedam dostavljenih izvještaja od strane direktora policije od 2018. godine do danas, razmatrao samo jedan izvještaj o rezultatima **borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije** i to posljednji sredinom 2019. godine.¹⁴

Takođe, treba napomenuti da tokom 2022. godine i pada 42. Vlade, nova manjinska 43. Vlada nije usvojila program rada, koji bi proizašao iz ekspozee novog mandatar, odnosno premijera Dritana Abazovića. Posljednji izvještaj o realizaciji Programa rada Vlade odnosi se na 42. Vladu i objavljen je u februaru 2022. godine.¹⁵

PARLAMENTARNE ISTRAGE NA ČEKANJU

Prvi put, nakon sedam godina, poslanici i poslanice u Skupštini Crne Gore usvojili su odluku o otvaranju dvije parlamentarne istrage:

1. radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima koja se odnose na rad državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom **vjetroelektrane Možura**;¹⁶
2. radi prikupljanja informacija i činjenica koje se odnose na postupanje Ministarstva unutrašnjih poslova – Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost **4. i 5. septembra 2021. godine na Cetinju**.¹⁷

Međutim, anketni odbori za sprovođenje parlamentarnih istraga u ovim slučajevima još nijesu formirani do kraja oktobra 2022. godine. Posljednja parlamentarna istraga za utvrđivanje činjenica povodom prodaje imovine Duvanskog kombinata AD Podgorica okončana je bez rezu-

14 Biljana Nikolić, Poslanici ne mare za izvještaje o kriminalu, Vijesti, 23. 09. 2022. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/poslanici-ne-mare-za-izvjestaj-o-kriminalu/>

15 Izvještaj o realizaciji Programa rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, 03. 02. 2022. godine, dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/6725e60f-ed6a-4d40-bc46-7d730bf6ac87>

16 Predlog odluke o otvaranju Parlamentarne istrage i obrazovanju Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura (Usvojen), 13. 06. 2022. godine, Skupština Crne Gore, dostupno na: <https://www.skupstina.me/me/sjednice/zakoni-i-druga-akta>

17 Predlog odluke o otvaranju Parlamentarne istrage i formiranju Anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost, a u odnosu na događaje na Cetinju 4. i 5. septembra 2021. Godine (Usvojen), 07. 06. 2022. godine, Skupština Crne Gore, dostupno na: <https://www.skupstina.me/me/sjednice/zakoni-i-druga-akta>

ltata 2016. godine.¹⁸ Parlamentarne istrage reguliše poseban zakon, koji omogućava članovima Anketnog odbora pristup tajnim podacima, i nalaže obavezu službenicima i namještenicima, sadašnjim i bivšim nosiocima državnih funkcija u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti da se odazovu pozivu anketnog odbora i da daju izjave i odgovaraju na pitanja članova odbora o činjenicama koje su im poznate u vezi sa predmetom parlamentarne istrage, kao i da dostave dokumentaciju koju posjeduju. Iako ne sadrži kaznene odredbe, koje bi preduprijedile neodazivanje ili lažna svjedočenja,¹⁹ Zakon je otklonio neke od nedostataka parlamentarnih istraga, na koje je prethodno ukazivao Institut alternativa,²⁰ ali su ostali izazovi koji se odnose na prohodnost opozicionih predloga, veće učešće građana i građanki u dostavljanju informacija koje mogu pomoći u dodatnom rasvjetljavanju pitanja, unapređenje transparentnosti rada anketnih odbora, uključujući obavezno (proaktivno) objavljivanje svih dokumenata (zapisnike, izvještaje, izjave, odluke, inicijative za dostavljanje podataka).²¹

ŠTA DALJE?

Značajnija uloga Skupštine u Crnoj Gori ogleda se u činjenici da su u periodu od svega nešto više od šest mjeseci dvije Vlade izgubile povjerenje poslanika i poslanica, i da su donijete dvije odluke o pokretanju parlamentarnih istraga, nakon „pauze“ od sedam godina.

Ipak, ovo jačanje uloge Skupštine u političkom sistemu ne ide ruku pod ruku sa kvalitativnim i održivim pomacima u parlamentarnoj kontroli izvršne vlasti.

Detaljniji prikaz rada Skupštine tokom prethodne dvije godine ukazuje na slab učinak kontrolnih aktivnosti i zanemarivanje vrlo važnih obaveza od strane poslanika i poslanica. Samim tim, većina preporuka za unapređenje kontrolnih aktivnosti odnosi se na samo unapređenje parlamentarne prakse u Crnoj Gori, iako bi manje normativne izmjene pomogle u definisanju boljeg odnosa između zakonodavne i izvršne vlasti.

18 Izvještaj Anketnog odbora nikada nije razmatran na plenumu, a predstavnici tadašnje pozicije smatrali su da izvještaj ne treba da se predlaže s obzirom na to da je u međuvremenu već pokrenut sudski postupak u vezi sa pitanjima u odnosu na koja je pokrenuta parlamentarna istraga. Zakon o parlamentarnoj istrazi propisuje da, ukoliko je pokrenut sudski postupak o nekom pitanju za čije istraživanje je prethodno osnovan anketni odbor, anketni odbor će odmah prestati s radom.

19 Zakon o parlamentarnoj istrazi, „Službeni list Crne Gore”, br. 038/12 od 19.07.2012

20 Parlamentarna istraga u Crnoj Gori: Kontrolni mehanizam bez političke podrške, Institut alternativa, januar 2012. godine, dostupno na:

<http://media.institut-alternativa.org/2012/07/institut-alternativa-publikacija-parlamentarna-istraga-u-cg-kontrolni-mehanizam-bez-podrška-mne.pdf>

21 Dina Bajramspahić, *Kako do uspješnijih istraga u Skupštini? - Pogled na parlamentarnu istragu afere „Snimak” dvije godine kasnije*, Institut alternativa, Podgorica, maj 2015. godine, dostupno na:

<http://media.institut-alternativa.org/2015/06/kako-do-uspjesni-istraga-u-skupstini.pdf>

PREPORUKE ZA SKUPŠTINU:

Zakonom o Skupštini ili Poslovníkom Skupštine neophodno je propisati obavezu predsjednika i članova Vlade da prisustvuju sjednicama na kojima su na dnevnom redu interpelacije o radu Vlade ili pojedinačnih resora;

.....

Poslanici i poslanice, kroz rad na Zakonu o Skupštini, treba da zagovaraju uvođenje hitnog premijerskog ili ministarskog sata u slučaju da im Vlada ne dostavlja tražene informacije i izvještaje u skladu sa Poslovníkom Skupštine i posebnim zakonima ili da se članovi Vlade ne odazovu na poziv za učešće u parlamentarnom saslušanju;

.....

Poslanici i poslanice u većoj mjeri treba da koriste razmatranje izvještaja kao kontrolni mehanizam i da proaktivno predlažu zaključke i preporuke na osnovu razmotrenih izvještaja;

.....

Poslanici i poslanice treba u većoj mjeri da koriste poslanička pitanja za podsticanje izvršne vlasti na akciju u određenim prioritetnim oblastima, i za dobijanje sveobuhvatnih informacija o stanju u pojedinim resorima.

PREPORUKE ZA VLADU:

Vlada treba što proaktivnije da informiše javnost i Skupštinu o svojim aktivnostima, kroz redovne izvještaje o realizaciji Programa rada Vlade i poštovanje odredaba Zakona o slobodnom pristupu informacijama;

.....

Zakonom o Vladi treba jasnije definisati obavezu novoformiranih Vlada, da na osnovu ekspozea mandatara, sastave sopstveni program rada i o njemu redovno izvještavaju Skupštinu,

.....

Članovi Vlade treba da se odazivaju na pozive za učešće u sjednicama skupštinskih odbora, a u cilju jačanja ove obaveze predsjednik i Generalni sekretarijat Vlade treba redovno da sačinjavaju i objavljuju informacije o saradnji članova i predstavnika Vlade sa Skupštinom.

- Milena Muk i Bojana Pravilović, *Pitanje (ne)povjerenja u 42. i 43. Vladu pokretalo preko 90% aktuelnog saziva Skupštine*, Institut alternativa, 12. 09. 2022. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/pitanje-nepovjerenja-u-42-i-43-vladu-pokretalo-preko-90-aktuelnog-saziva-skupstine/>
- Nikoleta Pavićević, *Članovi Vlade da pokažu elementarno poštovanje svojih obaveza prema Skupštini*, Institut alternativa, 11. 12. 2021. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/clanovi-vlade-da-pokazu-elementarno-postovanje-svo-jih-obaveza-prema-skupstini/>
- Poslanička pitanja: Kako do boljeg parlamentarnog nadzora, Institut alternativa, 04. 10. 2022. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/38447-2/>
- Milena Muk, *Parlamentarni nadzor u Crnoj Gori: Nova era ili samo nova pravila?*, Institut alternativa, 30.10.2021. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/parlamentarni-nadzor-u-crnoj-gori-nova-era-ili-samo-nova-pravila/>
- Milena Muk i Bojana Pravilović, *Koliko se skupštinski odbori miješaju u svoj posao? - Analiza rada pet odbora u periodu od 1. oktobra 2021. godine do 1. oktobra 2022. godine*, Institut alternativa, oktobar 2022. godine
- Parlamentarna istraga u Crnoj Gori: Kontrolni mehanizam bez političke podrške, Institut alternativa, januar 2012. godine, dostupno na: <http://media.institut-alternativa.org/2012/07/institut-alternativa-publikacija-parlamentarna-istraga-u-cg-kontrolni-mehanizam-bez-podrska-mne.pdf>
- Dina Bajramspahić, *Kako do uspješnijih istraga u Skupštini? - Pogled na parlamentarnu istragu afere „Snimak” dvije godine kasnije*, Institut alternativa, Podgorica, maj 2015. godine, dostupno na: <http://media.institut-alternativa.org/2015/06/kako-do-uspjesni-istraga-u-skupstini.pdf>
- Biljana Nikolić, *Poslanici ne mare za izvještaje o kriminalu*, Vijesti, 23. 09. 2022. godine, dostupno na: <https://institut-alternativa.org/poslanici-ne-mare-za-izvjestaj-o-kriminalu/>
- Izvještaj o realizaciji Programa rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu, 03. 02. 2022. godine, dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/6725e60f-ed6a-4d40-bc46-7d730bf6ac87>
- Zakon o parlamentarnoj istrazi, „Službeni list Crne Gore”, br. 038/12 od 19.07.2012
- Svi izvještaji Skupštine Crne Gore dostupni su na: <https://www.skupstina.me/me/sjednice/zakoni-i-druga-akta>
- Poslanička pitanja i odgovori dostupni su na: <https://www.skupstina.me/me/sjednice/poslanicka-pitanja-i-odgovori>

O INSTITUTU ALTERNATIVA

Institut alternativa (IA) je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od strane grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

Naša misija je snaženje demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Naši strateški ciljevi su podizanje kvaliteta rada, odgovornosti, otvorenosti i efikasnosti javne uprave; podsticanje otvorene, javne, konstruktivne i argumentovane debate o javnim politikama i jačanje kapaciteta države i društva za njihov razvoj.

Vrijednosti koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje, saradnja i timski rad.

Djelujemo kao think tank, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavimo oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Oblasti u kojima radimo i ostvarujemo uticaj strukturirane su u pet glavnih programa: javna uprava, odgovorne javne finansije, bezbjednost i odbrana i socijalna politika.

Na osnovu rada u naših pet programa, bavimo se praćenjem procesa pregovora o članstvu u EU, uz aktivno učešće u radnim grupama za Poglavlja: javne nabavke (5), pravosuđe i temeljna prava (23) i finansijski nadzor (32). Naša posebna aktivnost je Škola javnih politika koju organizujemo od 2012. godine, a 2018. godine organizovali smo i našu prvu školu Otvorenog budžeta.

U dosadašnjem radu, aktivno smo saradivali sa preko 40 organizacija u regionalnim mrežama Zapadnog Balkana i sa preko 100 organizacija u Crnoj Gori. Institut je aktivno uključen u regionalne mreže: Think for Europe (TEN), Pointpulse, SELDI, WeBER, Koalicija UNCAC, Global BTAP, PASOS i Koalicija za zaštitu zviždača Jugoistočne Evrope.

Rezultati našeg rada sumirani su u 127 publikacija, izvještaja i analiza, a donosiocima odluka uputili smo više od 1000 preporuka. Preko četiri hiljade puta u medijima smo izložili predloge i preporuke za bolje javne politike.

Pokrenuli smo i tri internet stranice. Moj grad je pionirski poduhvat prikaza budžetskih podataka lokalnih samouprava. Nakon njega, izrađena je Moja uprava, adresa za građane koji žele da prijave problem sa kojim su se susreli prilikom ostvarivanja prava pred javnom upravom. Najnoviji internet portal Moj novac rezultat je namjere da hiljade nepretraživih, „zaključanih” podataka učinimo dostupnim.

Institut alternativa redovno objavljuje informacije o finansijama, projektima i donatorima koji su podržali rad organizacije. Zbog toga, Institut je tri godine zaredom dobio pet zvjezdica za transparentnost prema istraživanju koje je sprovedla međunarodna neprofitna organizacija Transparify koja ocjenjuje transparentnost preko 200 istraživačkih centara.

Predsjednik Upravnog odbora IA je Stevo Muk, a našu organizaciju trenutno čini desetočlani tim.

www.institut-alternativa.org

www.mojgrad.me

www.mojauprava.me

www.mojnovac.me